

et pres eius resoluendo et relaxando remollit suo eia a umine caput ledit. sub cinere aut inuolutus. in se igne retinet et uis dicitur. detectus aut et frigidus aeri expositus in fauillarum multitudinem redigit et per se subito euanescit ut dicit greg. Carbo vero si ignitus fuerit plantas oculatis vrit et ledit extinet. vero quibus vrendo non ledit tangentem. struore tamen et straxitum magnam facit.

De scintilla.

Scintilla est modica ignis particula ex materia ignea virtute et impetu caloris dissoluentis et soluta. Vnde motus scintillarum est subitus. vi enim ignea subito resoluit et sursum mouet. sed ex gravitate partibus terrestribus ad centrum tandem inclinatur. Iste motus eius cum clarissimus est ad modum stelle et luminosus. et per diffusionem sue igneitate in aere apparet viridis coloris. Est propterea motus eius ad modum ignis actiuus et viuulus. Nam ex modica scintilla in fungo vel in stipula recollecta in igne maximam subito augmentat. aeris immutatione subito euanescit et extincta nichil nisi fauillam post se relinquit. vento tepato seu flatu accendit impetuoso aut extinguat. Aerem impellendo penetrat et tunc penetrando ipsum aerem parum alterat aut immutat. Quanto ignis est fortior tanto scintillaria motus sue impetus erit maior. Ex materia viridi vel humida scintille grossiores et in suo effectu penetrabiliores gerantur. vultu pauciores.

De fauilla.

Fauilla a fouendo est dicta. eo quod igne foueat atque tegat. Est cinis modicus de extinctione scintillarum materiae derelictus ut dicit philosophus. Est autem fauilla tenuis. mollis. subalbida et sicca atque leuis in superficie carbonis igniti. ad herens fulgore eius hebetat. et feruorem eius attenuat et minuat. Ad modicum venti flatum dispersi dispersa vero virumque recolligit ut dicit greg. de fauilla inflamat. sed propter defectum nutrimenti subito extinguat. Fauilla etiam quae est ignea venti raptu sursum tendit. extincto autem proprio pondere prima perit ut dicit greg. vnde de celum tendit motu proprio. sed sursum extollit et rapit motu alieno.

De cinere.

Cinis a cadendo est dictus. Nam de substantia materie terrestri vi caloris resolutus generatur ut dicit philosophus. Est autem cinis mollis de spectu coloris. amari et scriptici est saporis. partes habet minutissimas et tenuissimas leui flatu sparsiois et diuisiois receptas. Cinis etiam virtute habet colatiuae siue mundificatiuae. vnde valet ad vitium abusu.

habet etiam vi corrosum et de siccatiuam ut bene ostendit. Cinis insuper si fuerit calidus igne ab eo tactu custodit. Si vero fuerit frigidus destruit et extinguat. Cinis etiam per multam ignis flagrationem et violentiam suam formam vilem et obscuram aliquo tempore commutat in spem vitreae atque clarae. Nam ex materia cinerum solet fieri vitrum ut dicit greg. Hoc autem habet cinis defectus et imperfectio. quia quous cotidie aque vel pluuie irrigatur. suscipiat stellis tunc manet vni terra quam tangit non fecundat. sed potius si sterilis fuerit reddit sterilitatem et in omnibus viliosum. et hoc de libro decimo sufficiant.

Explicit Liber decimus Incipit vndecimus de aere et passionibus eius.

Aer est dictus quia ferat ignem et ab aqua feratur ut dicit philosophus. Aer autem partim pertinet ad materiam terrestrem partim ad materiam celestem ut dicitur libro a. Nam pars aeris superioris pura clara est et quiescit. ubi procellae et ventosi motus non possunt attingere pertinet ad celestem. Pars vero inferioris sphaerae aque et terre vicina turbulenta. grossa et compacta ex humidis et terrenis vaporibus corpulenta pertinet ad terrestrem. et haec pars aerea diuersas ex se producit species. Nam ut dicit philosophus. Aer vehementius et densatus facit ventos. chaulcaciones et temetua. et fractus nubila. et spissatius pluuias. et gelatus niuem et grandinem. distentius fecerunt ut dicit philosophus. et libro plus autem habet raritatis et sanitatis quam cetera elementa. Est autem aer secundum philosophum elementum simplex. substantialiter humidum et calidum. Ex propria eius natura seu substantia est humidus. sed ex virtute orbis calidus. Et ideo secundum virtutem propriam aer est sui naturaliter diffusiuus a superficie terre et aque usque ad speciem ignis vndeque extensiuus. Ex substantia autem sue subtilitate et raritate transparens est et perspicuus vnde ratione diaphanitate sue et transparencie est influencie celestis virtutis et solis luminis impressionis receptiuus. virtutis inspirandi et respirandi. est aer omnibus animantibus ministratur. omnium enim animalium est respiraculum et volatiliu celi proprium habitaculum. Dime enim aere non potest viuere aliqua animata creatura. Aer enim ratione leuitatis substantialis est naturaliter mobilis et alterabilis ac vniuersibilis in oppositas qualitates vnde ex vaporibus terre et maris sepe recipit immutationem. Nam si vapor fuerit solidus et corruptus ac

venenosus aer corrumpit et inficit cui talis
vapor pestifer admisceat. Si vero fumus ex
puta et mība substantia fuerit resolutus et
odorifera aer odorifera et nature amabile
ex incorporatione simili odoriferi recipit qualitatem
Item aer nos circumdans nobis est utilis propter
anhelitus necessitatem et vitalis spiritus continuū
nutrimentū. Si enim clarus lucidus et purus
fuerit humores atque spiritus erunt lucidi atque
puri. Si vero turbidus et nebulosus humores
erunt turbidi spiritus grossi ac infecti. ut dicit
aristoteles et philarchus. unde aer est elementum et
corpus et spirituum. Euentio enim aeris adue-
niens spiritibus est causa meliorationis eorum et
depravationis et mitigationis. prohibens spiritus et hu-
mores ab inflammatione. et tactus enim a pul-
mone cordi per cor totū corpori prebet tyamentū.
Unde aer marie inurat corpus et ingreditur ad
interiora spirituum et miscet cum eorum substantia
que corpori prebent vitam. Unde si fuerit aer purus
et mediocrius in suis qualitatibus temperatus ad
conservationem vite marie proficit. Si vero fuerit
corruptus distemperatus marie ledit et corrumpit
ut dicit aristoteles. Quāto autem est a terra remotior
et celo vicinior. tanto purior et humilior est et he-
re puritati. Quāto vero terre vicinior tanto
frigidior et crassior et silior terre qualitati. Unde
ex vaporibus terre ad interiora aëris attractis
varia et otaria in aere generantur. Et quanto aer est
grossior et spissior. tanto sol in eo foras impri-
mit calorem radiorum propter radios solariū repul-
sione. et reflectione. et refractione. Et repul-
sione autem solariū radiorum in aere humido et densio
generantur in eo varij colores ut dicitur in libro methaphisicorum
ut patet in assub et in pride et in similibus. Fit
autem aeris adensatio triplici de causa. scilicet ex
vaporibus terrestres suas et grossas cum aere
permiscente. vel ex frigiditate pres humidas
aeris et generatione vel ex generatione novū aëris sensū
in se recipiente. per autem ad primū additionem
aer ingrossat ut dicitur philosophia. et hanc autem
substantiam ex causa otaria scilicet propter vaporis
ascensionem et suspensionem. propter fortiorē calorem
aeris extenuantem vel clarificantem. Vel igneaz
partium ex partibus aeris generatione per ultimā
humiditatis sue rarefactionem et caliditatis in-
tensificationem aer in natura ignea transmutatur. Im-
mutatur autem aer sunt substantiam vel qualitatem
multipliciter ut dicitur autem. primo a solis appropin-
quatione vel elongatione. Calefit enim aer
quā sol ad nostrū habitabile appropinquat
quē admodum frigidat quā se elongat. Item ex
ortu et occasu stellarum immutatione. Stelle enim
tā certitate quā fixe sunt causa quare aer in suis
qualitatibus immutatur. Sole enim quicquid alij stella

effectus frigidus. si ut saturno in frigidus signis
existere. convenienter intendit frigidus in aere. Si
vero convenit cum calido planeta ut cum Marte
fit excessus in calore et sic de alijs et intelligitur
Item immutatur ex terre varia dispositione sicut et
posicione. Nam in parte septentrionali fit siccus aer
et frigidus. australis calidus et humidus. occi-
dentalis calidus et siccus. occidentalis frigidus
et humidus. Item ex terre elevatione vel depres-
sione. quia in montibus est aer frigidus. in vallibus
autem calidus. Cuius rationem reddit aristoteles in pan-
dices. Dicitur inquit huiusmodi ab eminentia. una
vnde loca eminentia libere expletur et mouet et sub-
tiliat aera et ita in frigidat. et quia omne subtile
dummodo habeat equalitatem per motum infrigi-
da. Aer autem in vallibus manet quietus et ita
calidus. Alia tamen reddit macrobius. rationem. dicit
enim quod hoc fit ex aggregatione radiorum quibus mul-
tiplicantur in vallibus. propter adensacionem vaporum
in vallibus potest quod in montibus. Et ideo miues-
cicius liquefit in valle quam in monte. quia ibi ex
radijs maior calor generatur. Et hoc dicitur autem
aristoteles in libro meteororum. primo capitulo. ubi dicit
quod multiplicatio radiorum qui tendunt ad terram
velut ad centrum est in causa huius calefactionis.
Similiter rarefacione radiorum in aëris angulorum
et maxima est. Item immutatur aer ex vicinitate ma-
ris. quia terra vicina mari septentrionali frigi-
da est et siccus. ex vaporibus frigidis et siccis a mari
resolutis. ibi enim calor est debilis et parum vincit.
Et ideo mare aëri nate parū sal. esse. unde
ponticum mare est quod dulce. In mari australi est
otariū ex causa otaria. Item immutatur aer ex
causa aëris et paludum. propter quietatem ex qua cor-
ruptione aer otahit corruptionem. et aer efficitur
putridus et quasi pestilentialis. Et accidit ista aëris
putrida in medio in fine estatis et sepius in au-
tumno. quia tunc aer ex sua natura est subtilior. et
ideo quectibilior. Dropt quod accidit et talis
corruptio. ex admixtione malorum humorum
que ascendunt ex putredine cadaverum vel pa-
ludum suorum. aliterque quia quilibet corruptus ut dicitur
Iohannes. Et hoc de aere dicta in generali nunc sufficiant.

De igne perpendiculari.

Unc de impressionibus que fiunt in aere
est dicendum. primo de hijs que fiunt ex va-
pore calido et siccis sicut est ignis propter
dilatationem. que quibus apparet in aere et non est aliud
nisi impressio generata ex vaporibus calidis et siccis in
prima aëris parte elevato huiusmodi latitudine in pro-
fundo et longitudine in superno. sicut figuram flammę
pyramidalem per ignem et motum celi inflammato. sed
est ignis longus qui est impressio generata ex vaporibus
calidis et siccis in superno parte aëris. quare lati-
tudine manifesta est per longitudinis inflammationem

per virtutē ignis & per motū firmamenti .et
 dicitur hec impressio diaco euomens ignē &c.
Tercia impressio vocat candela et gñat ex
 vapoē calido & sicco in suprema parte aeris
 habente parūa longitudinē et latitudinē eā
 les tamē p̄t q̄s apparent quasi rotunde si
 gure inflām ate per calozē ignis & motū celi
Quarta impressio vocat assub ab aris . & ē
 duplex scz ascendens & descendēs . & generat
 hec impressio ex vapore calido & sicco subtili
 in suprema parte aeris . longitudinē & lati
 tudinē magnā habens p̄p̄cionalēs tū inflā
 mato v̄hement et calefacto p̄ ignē et motū
 firmamētī p̄tēs sup̄iora p̄t subtilitatē & v̄
 hementiā inflāmacionis . **Alia** est impressio
 et dicitur in assub descendens generat aut ex
 vapore calido & sicco . grosso longitudinis et
 latitudinis equalis existēte in parte sup̄ior
 medij intersticij aeris inflāmata per ignē et
 motū firmamenti . **Descendit** aut inferi us
 p̄pter frigus cōstans et pondus materie
 grossioris vt dicit aris . **Iste** impressioes sūt
 quas vulgus putat esse stellas de nocte ca
 dentes de celo vel ad celū ascendentes .

De ventis in generali .
Hunt & alie impressioes ex vapoē sic
 co fiat ventus qui fm aris . ē mot⁹
 vapoē sicci eleuati a centro terre
 cū aere & in aerea cū aliqua celesti virtute in
 copotati . **Unde** ventus scdm bēdā nihil aliud
 est q̄ aer motus et circūagiturus ex humosi
 tatibus em̄ a terra descendētibz & aerē v̄pel
 lentibz gñat ventus vt dicit idē . **Id** anc em̄
 describēz argūt aris . in topic . quia desep
 tum non vniuersaliter predicat de sua desep
 cione . quia non omnis aer motus est vent⁹
Oporet em̄ ad hoc q̄ aer motus sit ventus
 q̄ ibi sit maximus impulsus & q̄ multū de ae
 re diuicius impellat . **Et** ideo diffinit sic ost
 ventus est vapor frigidus & siccus . ex terris
 et aquis per calozē resolutus . aerē et incorpo
 racione sui fortiter omouens & ipellens . **Alij**
 ponunt causam ventoz esse nubes in aere ex
 istentes sua mole aerē hinc & inde premētes
 et ipellentes & ex tali motu nubiu & impulsu
 sit ventus . **Alij** aut dicit ventū p̄creari ex cō
 flictu brachioz mais in quatuor p̄tibz terrē
Nam in aquilone brachiū australe oflictu
 in oriente omouet mare ex asi⁹ motu moue
 aer & sit ventus qui vocat subsolanus . **Q̄**
 vero ofligūt in occidente sit ventus qui dicit
 fauonius siue zephirus . **Cōuerso** si brachiū
 orientale et occidentale emittunt oflictu in
 meridie sit vent⁹ q̄ vocat auster . **Si** vero in
 septentrione sit ventus qui vocat boreas . **Ex**

alijs aut refluxionibus maris intermedijs
 dicunt ventos collaterales gñari . **Alij** ad huc
 dicunt vt dicit bēdā q̄ ex cauernis terre sit
 ventus hoc modo . quia aere labilis ē natūē
 et ideo subintrat cauernas terre & erit . **Cum**
 aut vna pars nittē erit et alia subintrare
 sit oflictu & mouet aer & sit aer inde vent⁹
Et ideo eo lea regio est ventoz que ē regio ca
 uernosa . **Optimā** aut racionē generacōis ven
 toz approbat aris . in li . methoz vbi dicit q̄
 duo sūt genera vapoē qui per calozē a terra
 resoluunt . vnus est humidus qui ē materia
 pluuiarū & aquarū p̄ maiorē dēnsacōē vel
 minorē . alter vapor est siccus & est materia
 omnū ventoz . **Unde** amq̄ aut puocat vne⁹
 siue generat hoc manifestū est . quia ventus
 sūme mobilis ē et motus inquietus & agita
 cionis in aere dicitatiuus . **Est** etiā tempestuo
 sus in mari & in aere tempestatū generatiu⁹
Ite ventus qm̄ est moderatus & nauigantibz
 in mari non dicitariis itinēis ipsoz est dicit
 tiuus & p̄motiuus . **Cōuerso** vero si dicit
 tius fuerit & imoderatus piculū et timozē in
 gerit & sic itinēis retardatiuus . **Ite** vent⁹
 subtilitate sua et ipetu penetrat ad interiora
 maris p̄cellaz & maris vndaz ē eleuatiu⁹
 extensiuus in partes oppositas & diffusiuus
Ite ventus borealis cū sit frigidus & sic⁹
 est aeris deputatiuus pluuiarū nebulaz ac
 nubiu fugatiu⁹ & serenicatis inductiu⁹ . **Ide**
 vero australis cū sit calidus & humidus dicit
 rios habet effectus . aerē em̄ dēnsat . turbu
 lenciā & obscuritatē gñat vt dicit bēdā . **Ite**
 ventus qm̄ obstaculū inuenit . siue virtutis si
 ue fortitudinis est ostensiuus . tunc ei mar
 ime apparet fortis & violentus vñ & domos
 et arbores sibi resistentes diruit radicatus &
 subuertit . **Et** ideo dicitur est ventus vt dicit
 p̄sid . eo q̄ vhemens sit & violentus . **Dis** em̄
 eius tanta ē vt non solū sapa & arboēs cūel
 lat . sed etiā celū & terrā d̄turbet . mariaq̄ cō
 moueat vt dicit idē . **Ite** ventus ē humois
 sup̄flui d̄suptiuus & lubricitatis ac imundi
 cie absteriuus . **Nam** vie que per mundaci
 onē pluuiarū effecte sūt lubricae & sordide . p̄
 flatū ventū sunt munde . **Ite** tempatus ventū
 flatus ē ignis & flāme excitatiuus . **Si** vero
 fuerit nimis ipetuosus & intensus eit eiusdē
 extinctiuus . **Ite** ventus in suo certu inuisibil
 est & occultus . sed paulatī per a ggregacōem
 parciū vapoabiliū in aere est augmentū re
 ceptiuus & suip̄sius manifesta tiuus . **Et** idē
 dicit in li . methoz q̄ venti qm̄ oriunt de ter
 ra sunt debiles . sed post efficiunt fortes . p̄t
 mltitudinē vapoē qui post in aere mltiplicā

et aggregant. **I**te ventus mouet circulariter et tortuose. **N**ā vapor qui ascendit pmo sursum flectit postea in circuitu terre. Et ideo eius motus est tortuosus et circulariter pcessus. **I**te venti ipseus ē palleatū leuatiuis pulueris et cineris dispersiuus. **V**elut inflatiuis et extensiuus. per sui submirationem intrat cauernas et spongiosas terre partes. Est ventus terremotus generatiuis. **E**t vento enim intclaso et agitato in ventis terre fit terremoto. **N**ā propter tā terre q̄ corpora aialū est ventus apitiu⁹. ad interiora terre subtilitate sue substācie penetratiuis. p sui interclusionē intrans pres aqueas. ē ventus in superficie aque. eleuatis et spume causatiuis. **E**t ē ventus in aqua superficie. dissimilitudinis parciū et ineq̄litate inductiu⁹. **N**ā aqua esset equa superficialit atq; plana si ventoz impulsu nullaten⁹ moueret vt dic̄ yhid. **I**te vapor ventosus a cibis et potibus seu ab alijs humoribus vi calore resolutus. multas passionū est in corpore illatiuis. **N**ā in clausis in stomacho vel in interioribus visceribus. torfiones generat. quasi intollemabiles et multas alias passiones sicut ydropisij archetici et hui⁹. **I**n auribus etiā facit sibilū et tinnitū vñ inficit et ipedit audibile spm̄ sine auditū.

De vento orientali sub solano.

Venti autē sunt duodecim quoz quatuor dicunt esse cardinales. et octo collaterales. **O**rim⁹ cardinaliū dicitur sub solano qui orit̄ in oriente sub equinoctio paleo. **I**bi em̄ qm̄ sit maximus aeris ipsius ex t̄suebetate terre et aque in aem. ex qua fit ventus. et dicitur sub solano quasi sub sole natus. quia nascit̄ in torrida zona. sub qua semper mouet sol. **I**ste ventus habet duos collaterales scz vulturū versus septentrionē et euriū versus austrū. et possunt retineri in hoc versu. **S**ūt sub solan⁹ vulturū et euriū eoz. **H**ij venti sūt calidi et sicci. calidi q̄a sub sole diu morant̄. sicci autē q̄a mare orientale est a nobis valde remotū. vñ anteq̄ vent⁹ orientalis ad nos veniat si quid h̄ de humore humido. totū calore solis ē dissipatū. **V**entus vero sub solanus ē in calore tepatus. h̄ qm̄ declinat in vulturū. oia desiccant. qm̄ autē in euriū generat nubes. **V**enti autē orientales s̄m̄ ostā. sūt salubres in ortu diei. q̄a ab aere veniunt tepato et subtiliato. **N**ā vt dicit iōe regionū orientaliū ē aer clarus et par̄ siccus. in t̄e calidū et humidū tepatus. vñ tal⁹ ventus aq̄s clarificat et eius sapore suque administrat. vñ ventū orientales corpora in sanitate custodiunt. **P**ropter suam tepatē q̄litate. **P**ropter hoc etiā orientales maxime fructibus et floribus habundant plus q̄ aquilonares vel occidentales. **I**te flumina contra orientem fluēcia et mare orientale sub int̄tacia sūt meliora et saniora ac clauora. q̄ ventoz orientaliū occurrence et solis orientis reiteratione aque subtilian⁹ et depuran⁹. **D**icitur ventus cardinalis ē fauoni⁹ et orit̄ in occidentē sub paleo equinoctiali. et h̄ iste ventus duos collaterales scz circiū versus septentrionē. et zephirū versus austrū. et retinet̄ per hūc versū. **C**irciū octauis fauoniū. eo q̄ foueat ea que nascunt̄ vt dic̄ yhid. **H**yeme em̄ resoluūt germina et flores pducit. **E**t autē fauoniū tepate frigid⁹ et humidus. frigidus est q̄a puā motū facit sol in occidentē. et ad nos venit anteq̄ a solaribus radijs calefeat. ventū itaq; occidentales in fine diei sunt salubriores et tepatiores. quia sol in occidentē subtiliat eos et depurat. **Q**uia ergo regiones occidentales aerē non habent pfecte temp̄tū in calore et humore. ideo eoz aqua mutabilis ē et turbida. eo q̄ in principio diei radijs solaribus nō digerit̄. **N**ā in principio diei ventus ibi nimis ē frigidus in vespere vero calefit vt dic̄ ostā. **T**ercius ventus cardinalis ē auster et orit̄ sub polo antarctico eadē de causa quā et pmi⁹ et habet duos ventos collaterales scz northū versus orientē. et affricū versus occidentē qui nōnant̄ hoc vñ atq; die medio north⁹ heret et affricus auctro. **A**uster autē ab haerido aquas ē dicitur. ē autē calidus et humidus et fulmine⁹. densū facit aerē atq; ipsū et nebulas nutrit. suo calore poros aperit. et sua humiditate pluuias multiplicat et adducit vt dicit yhid. **T**empestatē in mari generat quia ab ymo flat vt dicit beda. **P**oros corporoz aperit. virtutes animales impedit. grauitatē in corpore facit vt dicit ypoctas. **V**enti inquit austrini grauant auditū. caliginosi sunt. et capita grauant. pigritia soluentes eō. dissolunt em̄ ventū australes humores ab interioribus ad exteriora sensus et grauitatem faciunt coloremq; corrumpunt et egritudinem faciunt. **R**ecidiuacionem pota gram et pruritum commouent et epilenciam et aq̄tas febres. **V**entus itaq; australis oritur in zona iuxta polum antarctici que proximia eius frigiditate est inhabitabilis vñ de similit̄ est frigidus et ficcus q̄tum est de suo ortu sicut et septentrio qui flat in aere opposito. sed dum transit per torridā zonā ibi calorem assumit et quia versus meridie venit vbi ē maior aquarū copia et loci vapor et vna plena humiditate atrahit et adquirit.

tales maxime fructibus et floribus habundant plus q̄ aquilonares vel occidentales. **I**te flumina contra orientem fluēcia et mare orientale sub int̄tacia sūt meliora et saniora ac clauora. q̄ ventoz orientaliū occurrence et solis orientis reiteratione aque subtilian⁹ et depuran⁹. **D**icitur ventus cardinalis ē fauoni⁹ et orit̄ in occidentē sub paleo equinoctiali. et h̄ iste ventus duos collaterales scz circiū versus septentrionē. et zephirū versus austrū. et retinet̄ per hūc versū. **C**irciū octauis fauoniū. eo q̄ foueat ea que nascunt̄ vt dic̄ yhid. **H**yeme em̄ resoluūt germina et flores pducit. **E**t autē fauoniū tepate frigid⁹ et humidus. frigidus est q̄a puā motū facit sol in occidentē. et ad nos venit anteq̄ a solaribus radijs calefeat. ventū itaq; occidentales in fine diei sunt salubriores et tepatiores. quia sol in occidentē subtiliat eos et depurat. **Q**uia ergo regiones occidentales aerē non habent pfecte temp̄tū in calore et humore. ideo eoz aqua mutabilis ē et turbida. eo q̄ in principio diei radijs solaribus nō digerit̄. **N**ā in principio diei ventus ibi nimis ē frigidus in vespere vero calefit vt dic̄ ostā. **T**ercius ventus cardinalis ē auster et orit̄ sub polo antarctico eadē de causa quā et pmi⁹ et habet duos ventos collaterales scz northū versus orientē. et affricū versus occidentē qui nōnant̄ hoc vñ atq; die medio north⁹ heret et affricus auctro. **A**uster autē ab haerido aquas ē dicitur. ē autē calidus et humidus et fulmine⁹. densū facit aerē atq; ipsū et nebulas nutrit. suo calore poros aperit. et sua humiditate pluuias multiplicat et adducit vt dicit yhid. **T**empestatē in mari generat quia ab ymo flat vt dicit beda. **P**oros corporoz aperit. virtutes animales impedit. grauitatē in corpore facit vt dicit ypoctas. **V**enti inquit austrini grauant auditū. caliginosi sunt. et capita grauant. pigritia soluentes eō. dissolunt em̄ ventū australes humores ab interioribus ad exteriora sensus et grauitatem faciunt coloremq; corrumpunt et egritudinem faciunt. **R**ecidiuacionem pota gram et pruritum commouent et epilenciam et aq̄tas febres. **V**entus itaq; australis oritur in zona iuxta polum antarctici que proximia eius frigiditate est inhabitabilis vñ de similit̄ est frigidus et ficcus q̄tum est de suo ortu sicut et septentrio qui flat in aere opposito. sed dum transit per torridā zonā ibi calorem assumit et quia versus meridie venit vbi ē maior aquarū copia et loci vapor et vna plena humiditate atrahit et adquirit.

Unde et a p[ar]te nos calidus et h[um]idus inueni-
tur et ipso instante aer p[ro]dicto vapore replet[ur]
in pluuias resoluunt[ur] et q[ui]a de amplazona aeris
impellit ad nr[ost]am angustia[re] ideo cōdensat aerē
vñ nubes g[ra]uē quaz abiectu solares radij
obscu[ra]t vt dicit p[ro]p[ter] yf[er]id[us] multas itaz habz auf-
ter laudabiles appetates quia est vent[us] mol-
lis et remolliu[us] calidus et h[um]idus pluuię
et rotis ministratiu[us] p[ro]p[ter] t[er]re apitiu[us] ge-
minu[us] et seminu[us] p[ro]ductiu[us] nutritiu[us] et aug-
mētatiu[us] sup[er]ficiel[is] t[er]re renouatiu[us] p[er] aru[us]
veteru[us] et plumaz in auib[us] mutatiu[us] humoru[us]
frigidoru[us] et opactoz in corpe dissolutiu[us] su-
doriz et euap[or]atiōis f[er]uoriz et h[um]oz sup[er]
fluoz p[ro]ductiu[us] reptiliu[us] et v[er]mū t[er]re restitū de-
teriorib[us] t[er]re educatiu[us]. Quare vent[us] car-
dinalis dicit[ur] boreas qui ortu[us] habz sub polo
artico eadē de causa qua et p[re]cedēs et habet
istos collaterales scilicet aquilonē vsus oc-
cidētē et chor[us] versus orientē et no[n]it[us] p[er] h[um]i-
velu[us]. Ac boreas aquilo veniūt et chorus ab
alto et dicit[ur] boreas ab y[er]p[or]eis mōtib[us] a q[ui]o
flat vt dicit[ur] yf[er]id[us] sic auste dicit[ur] affric[us] de
p[ro]p[ter] affricā a q[ui]o frequēci[us] solet flare dicit[ur] et
septētrional[is] q[ui]a flat a p[ar]te aeris et septētrionis
et orit[ur] ex locis aquosis et cōgelatis et con-
stictis p[ro]p[ter] nimia[re] remociōē a circulo sol-
is et ex mōtib[us] excellis ex quib[us] ad nos venit
et cum ab illis locis neq[ue]ant vapores dissol-
ui p[ro]p[ter] nimia[re] cōgelatiōē aerem serenū red-
dit et pestilēciā ab auste ortā rep[er]it et re-
pellit vt dicit[ur] yf[er]id[us] vehemēciā sui frigoris
tertariū et aquatu[us] sup[er]ficiē cōstringit et nunc
in glaciē nunc in cristalli specie s[er]m[en] maiore
vel minore induatiōē alterat et dicit[ur]. Hij
tres ergo venti cum frigidib[us] sunt et sic cor-
pa induant et pros claudūt. humiores pu-
trificāt sp[irit]us et sensus subtiliāt vñ digel-
tiuam adiuuant. vñ t[er]re remociōē cōfortāt
aerē pestibilē sanāt vñ de g[ra]uatiā augmētāt
Unde dicit[ur] ar[istote]l[is] li. iij. q[ui] in cōp[er]tione fetus
si vent[us] fuerit septētrional[is] nat[ur]a erit mascu-
lus et ecōsilo. Si fuerit meridional[is] dicit[ur] etiā
ost[er] li. v. c. vij. q[ui] vent[us] aquilonal[is] h[um]ores
malos cōtrahit et impedit ne in alia m[em]bra dis-
cutiāt. vñ t[er]re t[er]ramē t[er]ram facit p[ro]p[ter] p[er]toris
deficitatiōē t[er]re et corpm facit asperitates
frigiditate et siccitate sua h[um]os percutit cōtra-
hit et cōstringit. ideo ad motū et opatiōē mē-
bra impedit atq[ue] ledit. Flores et fruct[us] tene-
ros ledit et corripit vineas g[ra]uatiōē et flo-
res exurit. herb[as] et arborū virore spoliāt
atq[ue] tollit h[um]ores deficitatiōē et exteriōres et inte-
riōres et ideo p[ro]p[ter] h[um]iditatem est nociu[us] q[ui]a pulmonē
sua siccitate dilacēt et placent vt dicit[ur] gal[enus].

ventus et eius est frigidus et siccus de angusta
zona veniens ad amplū aerem vastaciōē sibi
liat et deficiat et cōgelādo p[re]s h[um]idas tā-
te q[ui]a que sup[er]ficialiter coadunat vñ de bi-
aquilo quasi aquas ligans vt dicit[ur] yf[er]id[us].

De nubibus

Nubes est in p[ro]p[ter] facta in aere ex m[ul]-
tis vaporib[us] in medio aeris intersti-
cio aggregatis minū corp[or]u[us] ex loci fri-
gore cōdensans. Unde nubes est cōmūis ma-
teria ad niuē et pluuiam et g[ra]uatiōē et habz
aut nubes sic g[ra]uatiōē nam calor celestis vi sua
p[re]s aq[ui]a et t[er]re vapores ad se s[er]uiliissime
attrahit et p[re]seaz s[er]uiliiores cōsumēs et re-
sistū obsans in nubē cōstitit. vñ dicit[ur] yf[er]id[us] nu-
bes est aeris d[er]iuitas ex vaporib[us] et siccitate t[er]-
re et maris attractiōē cōglobata aeris etiaz
leuitate et ventoz impulsu a calore in cōu[er]ta-
te ventris nubis int[er]cluso. hinc inde mouetur
nubis substācia et in circuitu agit[ur] est autē
nubes cōu[er]ta naturalit[er] et ab modū sp[irit]u ca-
uetnosa et ideo m[ul]tipliciū sup[er]ior[um] corpm est
de facili recepta et ideo p[ro]p[ter] radiōz solis subin-
t[er]mediōē est m[ul]tipliciū forme et coloris rep[er]-
f[er]tatiā vt pat[et] in arcu celesti q[ui] nichil aliud
est q[ui] nubes q[ui]a t[er]rida i[st]a substācia m[ul]tiplex
fo[er]a p[ro] solis radiū g[ra]uatiōē est autē nubes interi-
us cōu[er]ta et p[ro] sui figuratiōē cū sp[irit]a celi cui a-
ppin[er]t rotūda eius ext[er]ius et euepa[er]a a lat[er]e
autē nō est et aliq[ui] fo[er]a siue figura detimāta nā
quādo nubes nubi lat[er]alit[er] appropiat alt[er]a
alt[er]a in figura se cōformat vt dicit[ur] l[ib]da. Itē
nubes leuitate sue substācie sursum est nocua
et s[er]m[en] q[ui] a vento plus min[us] ue[m]pellit cū
est nichil tardius p[er]cessua. Itē s[er]m[en] q[ui] ex
subtili[er]ib[us] et puriorib[us] vaporib[us] est cōp[er]ta
magis est illūciōis et in p[ro]p[ter] radiōz
solariū p[re]ceptua dyaphaneitate enim sua et
transp[ar]encia lucis est p[er]ua. nisi quādo ex
nimis grossis fumositatib[us] ip[s]ius substā-
cia est in aere aggregata tunc em[er]it est obscura
et p[ro] sui interpositiōē inter nos et solē
lumis solaris est interceptua et a nostris af-
fectib[us] ablatua. est etiā caloris solaris p[ro] sui
oppositiōē mitigatiua p[ro]p[ter] q[ui] nubes
p[re]sencia messoribus et alijs in estu solis la-
borantibus est accepta. Itē nubes quādo
calore solis in pluuiam resoluta p[ro] p[er]brium
effusionem est t[er]re fecundatiua et germi-
num ac seminum de t[er]re productiua. Itē
cum omnia fere que generantur in aere fit q[ui]si
mater et quedam cōmūis materia diu[er]-
satum certum est ad t[er]ram de sua substācia
a transmissiua q[ui] pat[et] q[ui]a nūc pluit nūc g[ra]-
diat nūc ningit nūc fulmiat nunc q[ui] tonat

Item nubes ex aquis marinis aggregata et in altu cetera sole suspensū bñficio caloris celestis est tocius marine falsedinis et amaritudinis i dulcedine ouersua. nā de mari origine trahit et tñ depurata a sole maris amaritudinem non sapit neq; sentit. Item nubes in pluuiā resoluta utilis est terre et proficua. h̄ q̄do resoluū in ventū plurimū est nociua q̄ sic est tēpestatis nō modice in mari vel i terra generatiua. Item nubes in alto aeris intersticio suspensa videt̄ celo esse p̄xima et coniuncta cū tamē in veritate magis terre q̄ celo sine oppositione aliqua sit vicina. Item cū cū luxus siue mutua collisio nubiu est aeris aliquens infiamatiua et coruscationis ac tonitruū causatiua. Itē ex vento in ventre loca uitate nubiu intercluso fit aliqui p̄ciū nobis subita disruptio et ex tali p̄tis a p̄te subita attractione est nubes strepitus et tonitruū effectiua. Itē q̄do apaludib; siue cadauerib; siue alijs corruptis rebus fit vaporū corruptorū attractio ex eorū incorporatione in substantia nubium p̄cedit ex ipsis nubib; corruptis corruptio maxima et pestilencia insectiua. Itē q̄do nubes terre est vicinior et a celo remotior t̄to maioris q̄tatis est aspiciēdi um oculis ostēsiua. Vñ maxima nubes q̄do est vicina celo videtur minima et que vero in se minima ē iudicatur maxima q̄do terre est vicina vt dicit heda. Item nubes ex sol vaporib; sicca et ventosis generata sol; esse receptiua. Nam ymbrem futurum p̄tendit. sed i sine p̄terit ventum et turbinem nichil soluit. Item nubes pluuiosa si subito et sine l̄ ad terram conuertit. terre vbi cadit quia submergit eam est nociua. Sed si paulatim et gustatim fuerit resoluta magne utilitatis est frugibus collatiua. Item nubes sepe suis guttis terram rigat. sed irrigando sui ipsius est consumptiua. quia si non alia irrigat et humectat p̄ sui dissolutionem se ipsam amichilat vt dicit gregorius. Item quando vna nubes alteri nubi est contraria. tempestatis et commotionis est in aere excitatiua. Contra rietas enim et aduersus conuersus nubium contrarijs ex impulsibus est ventorum: ex quorum allisione mutua fit commodo in aere et in terra. . . .

De yride . . .

Iris est impressio generata ex nube concava et torida ad pluuias p̄parata in stillicidijs infinitis tamq̄ in speculo relucens. Habens figuram arcualem. Varios colores exprimens a radijs solaribus vel lune genata. Sed ante

dijs lune causatur raro quia non nisi bis in . . . annis vt dicit aris. Arcus itaq; celestis ē nubes aquosa p̄ omnes sui p̄tes solis radijs penetrata vt dicit mar. et dicit arais a similitudine arcuati. nam q̄dam oueritatem in summate nubium p̄cedit et conuaa quedam respicit ad terram et extendit vt dicit ysid. In hoc autē arcu quedā sūt p̄tencia ad eius generationē. quedā vero ad eius speciem siue formam et figuram et q̄dam ad eius virtutē et operationē. quo ad generationē eius attēditur q̄ substantia eius exrefulgencia et reflexione radiorū in nube torida et ymbriosa generat. Item q̄ plena facie semp respicit solem ex opposito et a sole respicit. Item q̄ a terra vsq; ad celum circulariter eleuatur nam duob; comib; terrā p̄cutit et v̄tice celū tangit qui quāto strahendo op̄mit. t̄to pl̄ in oueritate extendit. et in figuram circulari eleuat. quantū autē ad figuram et sp̄m est speciat et circularis et p̄ speciat et specularis in colore multiplex est et singulariter singularis. nam in yride p̄ter eius t̄sp̄eciā et dyaphanitātē refulgēs species et forme sibi oppositē et obiecte et ideo arcus apparēt coloratus. nam s̄m heda colorē strahit ex . . . elementis. nam in ipso velud in speculo forme et species elementorū relucēt. Unde ex igne strahit colorem rubrū in sup̄mo. ex terra viridē in infimo. ex aere vero lactatiū et ex aqua ceruleū in medio vt dicit heda. et h̄j colores sunt ad in vicem coordinati. s̄m aris. in . . . meti. p̄mo em̄ est color rubrus seu vinolus q̄ fit ex radio tangente superficiem rotunditatis nubis. deinde sequitur color mixtus sc̄; blauus vel ceruleus secundū qualitatem vincentem et dominātem in vapore existente in medio nubis. deinde apparēt in infimo colore viridis et in inferiori p̄te nubis vbi vapor magis ē terrestis et h̄j colores sūt p̄cipaliores alij q̄ s̄m v̄h̄m. multos alios habet colores in q̄s distinguere sensui ē difficile et ideo dicit p̄hus q̄ nullus pictor potest depingere colores arcus siue fingere. causa autē yridis s̄m aris. est r̄p̄assio radij redeūtis ad vaporem stratum nubib; sicut splendor relucens in aqua relucet in pariete rediens ad ipsū. et tñ videt̄ arcus nisi p̄radiū solis p̄diem aut p̄ radiū lune p̄ noctē impedit̄ ip̄i visio vel p̄ turbulēciā aeris vel debilitatē visus aut p̄t obscuritatem et densitatem nubis radiorū illū. om̄i resistēs. videt̄ autē t̄pus pluuiali quia tunc resoluū sup̄fluitas vaporis coacti in nubibus et fit ex eo comocio pua in q̄ relucet radij sibi oppositē et fit forciō p̄ridis.

unde atrahit varios colores ex varietate vaporis in quo elucet radii sicut dicit aris. Quo ad virtutem vero eius siue operacione sui interposicione feruore solis temperat et mitigat. per sui resolucionem in pluuiam vel in rosem inferiorem vegetat et fecundat. per suam figuram et multiformem colorem variacionem. superiorem pulcherrimat et decorat. dominium humiditatis in aere figit. Et ideo an iudicium vt dicit beda et magister in hystorijs p. anos. pl. no. apparebit. Et hoc erit signum deficcacionis et defectus elementorum vt dicit idem. Pa. ac. et cor. dia. inter mundum et deum designat et diuinum iudicium per diluuium preteritum fore denunciat et demonstrat sicut etiam sol se; in qua parte celi sit sol sua presencia indiat. quia nunquam est in eadem parte celi cum sole. sed semper ex aduerso. Sole enim existente in oriente. apparet arcus in occidente et e converso. Sole existente in meridie apparet arcus in septentrione. In parte autem australi siue meridionali nunquam apparet sicut dicit beda. In hora autem recte meridiana nunquam apparet cuius racione assignat philosophus quia in meridie quando mediat sol orbem tunc respundet radii eius in utroque oriente secundum equalitatem quare tunc non plus respundet in vna parte quam in alia. et ideo non apparet arcus in aliqua parte celi in puncto meridiei vt dicit aris. Clarissime autem videtur de nocte primo nunquam nisi in plenilunio vt dicit beda et hoc non contingit nisi bis in quinquaginta annis secundum aris.

De rore.

Ros est impressio generata ex vapore frigido et humido non aggregato in corpus nubis in inferiori parte mundi intersticij aeris paruo frigore occurrere. Dicit autem aris. quod non fit ros nisi quando auster flat quando ros est pluuiam pauca et pluuiam ros multus. unde ventus australis sua humiditate rorem generat et nutrit quem aquilo sua siccitate lambit. et intensa frigiditate opprimit et restringit. Luna etiam humiditatem suam aeri impmit et generacionis roris in aere causa existit vt dicit ambrosius. v. cans. luna. matrem roris. v. de nocte virtute lunari in aere primo origine occulte atrahit et tandem insensibiliter descendens per herbarum superficie suauiter se diffundit. In suo ortu et descensu herbas et plantas vigore tribuit et que estus diurnus deficcando et consumendo inclinauerat ros nocturnus reparat erigit et sustollit. Item in herbarum summitatibus guttatim se recolligit et quasi suam originem petens ad aere ascendendo semper in foliorum et herbarum extremitatibus se suspendit. Item vim ardoris solis non sustinens cito ad actum sola

rum radiorum dissoluunt et penitus euanescent virtute tamen sua aeri impressa non deserit. quia per sue diffusionis presenciam per aem effectum suum in herbis et seminibus manifestissime delectant. Item ros cum sit substancia quedam aerea et in se subtilissima et in superficie nichilominus tamen miro modo efficaciter in virtute est quae terram inebriat et fecundat et medullam in gramis amplificat et augmentat. ostreas et alios pisces ochilium in mari impinguat et impregnat et maxime ros vernalis. Nam tempore verno ostrea de nocte se contra rorem aperit quem descendente intra se recipit atque haurit qui haurit et pisces reficit et impinguat et per sui incorporationem cum interuicibus piscis gemmam preciosissimam scilicet margaritam generat. quae quanto est nobilior tanto albiore atque maiore vt dicitur in li. gemmarum. Item pullos coruinos adhuc in pluma albidos ante quam migrescant reficit et sustentat vt dicit gregeus. Item aere diuino calore calefactum refrigerat et temperat. et si fuerit nimis per calorem precedentem in factus ros per sui incorporationem ipsi in spissat mediocriter et densat vt dicit albus. Item ros vim veneni reprimat in animalibus venenosis et coartat ne tamen de nocte quantum de die se diffundat. unde serpentes latitantes inter herbas paruum solent transire ledere quod diu flores et gremia sunt in rore. Item ros gustatus quous in se videtur ad modum aque insipidus tamen potestatiue et effectiue est dulcissimus et mellis ac manatis in herbis et floribus causatiuus. Nam ex rore celesti mel in floribus et manna in quibusdam herbis in quadam parte generat sicut dicitur in plat. Item ros in aere corrupto generat ex corruptione loci sit corruptus et aliorum corruptiuus. Vnde talis ros inficit flores tenellos et corrumpit segetes nouellas quando sunt adhuc in spica vt dicit gregeus. Et talis corruptio vocatur aurigo seu rubigo vt dicit glossa. Item super iohel ibi fici duum bruci comedat rubigo iero. rubigo est quando tenent fruges noxia rore patiuntur et vertuntur tam spice quam culmi in ruborem vel nigredinem vilem et hec pestis omnia vastat etiam stipulam et fenum in tantum quod nec cibo sunt vtilia neque fimo.

De pluuiis.

Pluuia est impressio ex multo vapore frigido et humido in nube aggregato habundante in quantitate et substancia respectu roris et magis infrigidat et humectat quam illa. fumi enim ex aqua et terra euaporantes vi caloris celestis ad infimam partem medij intersticij aeris attrahunt et ibi frigiditate loci densantur. Deinde calore humiditatem eius dissolunt et non ex toto consumunt guttati

resoluitur in pluuiam et in ymbrem vt dicit
bede. Et est pluuiam a pluralitate guttarum dic-
ta vt dicit ysid. eo qd in re polare et guttata
descendit et fluuit. Et dicit ymber ab ymbu-
endo. qd terra imbuit et seand i facit. Terra
em sterilis manet super cuius superficie plu-
uia non descendit. Quato aut nubes ex qua
generat pluuiam a terra est remota et celo vi-
cini et tanto suuuius. et cu guttis grauioribus
descendit. Quato vero terra est vicini et tan-
to impetu osius et cu stillis grossioribus descen-
dit et fluuit. venti etia super mare discurren-
tes. multu humore de aque superficie colligunt
et secum in aera deferentes. in materia
pluuiam auertunt. Quando vero multu est de
materia pluuiam in nube. et nubes fuerit yalde
densa fortis sit radior. impressio sup nubem et ex
multiplicacione radior. et ofractione eor. contra
nubem. gignit fortis calor cuius virtus tan-
dem dissoluunt in pluuiam fortis. vñ sepe post
aridissimu calorem videmus subsequi pluuiam
vehementem vt dicit bede. Tanta etia sit ali-
quando caloris generacio ex aggregacione ra-
dior. et eor. ofractione circa nubes qd vapor
quali aduertit. et ex vehementi aduisione in
colorem rubru mutatur. Et ex hoc credit vulgus
qd aliqui pluuiam sanguis vt dicit arif. Est aut
aqua pluuiam multu septica et astrictiua.
et ideo restringit fluxu ventis vt dicit arif.
Est etia subtilis substantie et leuis. plus ha-
bet aeritatis et aeris leuitatis qd alie aque.
Et ideo multu est alterabilis et auertibilis
in oppositas qualitates. et ideo de facili pu-
tescit et recipit corrupcionem vt dicit ostan.
Dulcius tamen est et sapidius alijs aquis
quando in sua puritate permanet et viuente.
Pluuiam igit si fuerit in qualitate et qditate
temperata et tempore agua utilis est ad in-
finita. Nam terra seandatur. et ipsam si fue-
rit rimosa aglutinat. caloris temperie miti-
gat. aerem seandatur. ventos sedat. pisces impi-
guat. hinc a plerione adiuuat et confortat
vt dicit ostan. Si vero pluuiam mala fuerit ac
in suis qualitatibus distempata ac loco et
tempore incongrua in pluribus est nocua. Nam
pundicitatis immundicie et lubricitatis est
in vijs et in seminis effectiua. gaminu et her-
baru mutulu multiplicatiua. fructuu et se-
minu corruptiua. et caloris naturalis in semi-
nibus extintiuua. densitatis et obscuritatis
in aere inductiua. radior solariu interceptiua
nubiu et nebularu a aggregacione operu et ope-
tanciu. impeditiua matuatis segetu et fruc-
tuu arboriu. reumatis et fluxus puocacia.
morbor. omniu humidu. augnecatiua. sterc-

litatis et famis auulsiua. corrupciua et pesti-
lencie in iumentis et ouibus inductiua. Na
ymber corruptus corrumpit gaminu. et inficit
herbas pascuales. ex quibus passu sequit ne-
cessario corruptela in animalibus. De gutta

OVerta siue stilla est vapor humidus
in minuti simas pticulas resolutus.
Magne aut sunt gutte in diebus qui
calor est. et resoluunt partem nubis que plus
erant aggregatae propter frigus vt dicit arif.
Qui em in aere est calor adueniente frigore
velocior est congelacio vaporis siue aque vnde
dicit arif. in li. animaliu. qd piscatores aquam
calidam fundunt super sua instrumenta. vt ci-
dus congelata submergant. Gutta autem qd
est terra viciniore. tanto est grossior et eodum-
so. Paruitas em eius et rotunditas causat
qd diu manet in aere remoto a terra vt dicit
arif. Est autem humida mollis rotunda. par-
ua et lucida. terra mebratiua. seminu et gra-
minu humectatiua. estus et ardoris aeris mi-
tigatiua. aeris purgatiua. et cu sit mollissi-
ma in substantia. tñ ex frequenti casu e lapidi-
bus cauetia. quee infra libro. p. iij.

De pruina.

Pruina est vapor congelatus vt dicit
arif. siue impressio generata ex vapo-
re frigido et humido aggregato in corpe
nubis in medio intersticio aeris congelato y
frigiditate loci et tpsis. in quibus non e aliq
ps caliditatis vt dicit arif. Vñ pruina accibit
bititias ex frigore loci et tpsis in qd gignit. qd
frigido vaporis pres aggregat et atahit et sic
pruina substantia diu exidit. Ex minima etia
frigiditate albet et herbas et flores sup qd
cadit mactidos efficit et exurit. ad modum
solis radiu euanescit et in rore redit. qd pru-
ina nichil aliud e qd ros congelatus vt dicit be.
Na ros descendens ad terra frigiditate noctis
sp. in albam. diu et frigidam exidit et sic pruina
sua supicialit se ouertit vt dicit idem.

De grandine.

Grandis est stilla pluuiam. frigidis et venti-
ciore in aere congelato vt dicit arif.
Est em impressio gignata ex vapore frigido et hu-
mido. a frigore fugato ad interu nubis y do-
minu calidi die uitas. gignat aut grandis in nu-
bibus a terra longius vt dicit idem. et causa gignat
e vapor in cauitatibus nubis exceptus qd
e frigiditate aeris coacta. Na pres huide et
frigide fugites calorem aeris. se recipiunt in in-
teru nubis. et ibi inuenientes vaporis pres
ei aggregat. et in sba grandinis coagulat
et ideo in estate frequencius sunt qd in hyeme.
vehementis em calor generacione grandis impedit

Ram dissoluēdo vaporē partes eius aggrēgari pariter non pmitit. Similiter nimū frigus in hyeme quia tunc non ē caliditas in aere q̄ fugiens frigus se recipiens intiat nubem. quando autē rotunda et parua descēdit ex supremis locis vt dicit aris. Causaf autē ei⁹ paruitas et rotunditas ex mora eius in aere longo tpe. vñ ex reuoluōe eius diu terna rotundat. et ex acis calore partes ei⁹ aqueas resoluente minorat. In grandine in locis vicinis terre generata accidit. et rariū ex otaria causa. Quando itaq; cū impetu m̄g no vento ipa; ipellē et calore dissoluēte terā petit partit et p eius supficie ad modū salis se dispigit segetes fruct⁹ et floēs multū ledit frequēcius p diē q̄ per noctē descēdit. Cui⁹ natio ē quia calor diuenus fugat frigus ad interiora nubis. Item ventus septētrionalis frigidus et ficus rotē ab aere descendente ogelat et ostringit et in substantiā gaudimīs coagulat et conuertit vt dicit beda.

De niue.

Nix est impressio generata ex vaporē frigidō et humido in infima mediij in testicij aeris ogelato in corpus nubis a mediocri frigidō respectu pruinē p̄t admixtionē caliditatis in parte que caliditas inclusa in eius substantiā et non statū de nicta a frigore circūstante rarefacit eius substantiā et mollificat recipiens albedinē in colore p̄pter victoriā frigoris in sine atq; p̄t expansionē et dispersionē parciū nubis et p̄pter frigus debilitatū a calore frangit in partes latas ad similitudinē fracte teste a debili virtute frangentis vt dicit aris. Nix igit generat in nube frigidā minus tñ frigidā ē q̄ illa in qua gādo ogelat. Et hoc attestat mollities niuis. q̄a caliditas admixta nubi prohibet partes ei⁹ inspissari et vehementius aggrēgari. Nix ergo aqua ē durior et sicci⁹ ex frigore ostringente grandine tñ mollior est ex admixtione calois in ventre nubis. De alba autem ex frigiditate in eius supficie dominante. ad modicū calorem nix in aquā resoluūtur. et tam a duricie q̄ ab albedine de facili immutat. Ex mora niuis super terram humus impinguat. sua em frigiditate poros terre claudit. vnde reuocato calore ad interiora radici et seminū fit humor interior attractio ad radices et eoz inuiscacio ex qua terra ipinguat. vnde nix herbas malas et supfluas m̄ctificat et attenuat bonas vero nutrit et impinguat. Nix etiā sua presēcia loca fetida et fimaia et sterquilimia tegit et occultat vias et semitas per sui diffusionē itā

ne ātes ipedit et tetebat. In alto mari niue cadere raro beda asserit et affirmat. cuius ratio est. quia maris fumositates continue vel exalantes vel a ventis ibidē flantibus dispungunt vel anteq̄ possint condensari in niue in pluuiā vel nebulā resoluunt. Itē feris et animalibus noamentū prestat. quia eoz tegit pascura et vestigia manifestat. vnde tempore niuis fere a venatoribus de facili capiunt. Itē loca alta et montuosa nix frequentat. et diuicius in montibus q̄ in vallibus perseuerat. q̄a venti frigidi libentius in montibus q̄ in vallibus inualescunt. Insuper valles sūt montibus calidiores p̄pter maiorē aggrēgationē et contractionē radi⁹. et ideo niues in montibus plus habundat. Item nix vi taloris resoluta terrā imbuit. remollit. et inebriat quā ante resoluēte; frigiditatis sue coartacione in sua superficie fortius induabat vt dicit greē. Item nix p̄pter sue substantie molliā et leuitatē in suo descensu strepitū vel sonū non generat. immo sensibilibiter de occulto aere descendens intersticio suauit supficie terre se applicat et equaliter se coapat. Item nix in candore suo et pulchritudine ad sui aspectū oculos intuentū prouocat. sed si nimis diu aspiciat spū visibilem disgregat et inmutat. Item aqua niuea potenciali et actuali frigiditate sua fluxū ventris reprimat et ostringit neruos parit. otahit et opilat supfluitatē mēstruosā vel struinosā eā continue bibētibus generat. membra stupida et quasi dormitancia cito reddit. lapidē in vesica gignit. et frigidā ydropisim puocat et nutrit vt diē ost.

De nebula.

Nebula est impressio facta ex resoluōe nubium resolutay in aquā pluuiālem vt dicit aris. vaporē em sic resolutū disp̄si per singulas aeris particulas ac diffusi nebulā gignūt et induant. In q̄to est terre vicinior tanto spissior est et obscurior et frigidior inuenit. A terra vero eleuata magis est soli puia. et ideo minus est frigidā et obscurā. Quā autē nebula a sole attracta totalē sursum mouet in materiā redit nubis. et ideo futurē pluuię est significatiua. Quā autē totalitē a radijs solis repulsa deorsū cadit et in suā redit originē. deficit et euanescit. vnde purgato aere futurā presagit serenitatē. Est autē aliq̄ corrupta ex vaporibus ex quibus generat et tūc multū est nociua floz etiā et germinatiū vineaz est corruptiua. et diuersarū inhemitaū animalibus inductiua. latromibus et peruersis est amica. quia ibidē ap̄ ipsoz ē occultatiua. itinetantiū et pegrinantiū ipeditiua

quia in magna nebula & obscura via est in-
cognita & incerta. radij solis & aliarū stel-
larū est intercepta. & ideo nauigantibus
est grauis & piculosa vt dicit beda. quia dū
nebule obscuritas superficiē maris occupat.
quo debeat nauis recte vertere ambigit aut
gubernaculū ignorat.

De tonitruo.

Thpressionū que generantur in aere ex
vapore duplici. prima est tonitruus
que est impressio generata in aquea
substantia nubis propter vaporis calidi & licet
agitationē. huc et illuc fugiens suū ottracū
ab omni pre coarctati in se. & ex h^o inflāma-
ti. extinguitis se tandē in nubem & rēpentis
eā vt dicit arif. Vel genera^r tonitruus ex col-
lisione nubiuū fm phm. quā a ventis ottracis
agitate nubes ab inuicē & violēta ofractione. fit
passio in aere et strepitus qui tonitruus ab
antiquis ē nominatus. Dicit autē tonitru-
ū vel tonitruū a terrore. eo qd sonus terreat
audientes vt dicit phid. Nam tonus idem
est qd sonus quia interdū tam acriter cōcutit
omnia. ita vt celū discerpisse videat. quā
cū pcella vehementissimi venti in nubibus se
repente immerse. turbine inualescente ex-
iūq; queatē. nubem excauat & stringit. &
impetu magno incidit & diuidit pres nubis
ac sic cū hōrēdo fragore ad aures venit. qd
mirari nullū debet. cū vicia quā sit parua
tū magnū sonū oplosa efficiat & emit tū. Cū
tonitruo simul fulgur emittit. sed celerius
videtur fulgur quia clarū est. tonitruus aut
peruenit tardius ad aures. quia subtilior ē
sensus visus qd auditus. & ideo prius videt
lucē siue fulgibū lumē qd precedit qd audiat
sonitū subsequente. homo prius videt ictū
hōmis arbore incidētis qd audiat ipsū sonū
huicq; phid. Et ista ratio phidori de causa
tonitruū concordat quasi cū pho dicente. To-
nitruus inquit est ipūs ventoz in sinu nubiuū
receptus qui virute mobilitatis sue. qdlibet
partes nubis intertūpit. & strepitū ac fra-
gore tonitruū introducit vnde subdit. toni-
trū & spacioz aeris sibi occurrentiū sonus
Scdm arif. in li. methoz. tonitruū nichil
aliud est qd extinctio ignis in nube. vapor ei
fixus eleuatus & calore aeris inflāmans qd
nube aquosa intercepte subito extinguit. et
ex tali extinctiōne strepitus tonitruū gene-
rat. sicut qd in aqua extinguit fertū ignitū
fit sonitus atq; stridor. descendit autē toni-
trus sepe cū fulmine. & tunc magis ledit vt
dicit beda. Vnde obest fructibus cū aduenit

cū chouscacione & fulmine sine pluuia. Cū
vero accidit cū pluuia prodest vt dicit idem
Tonitruū igitur motu suo omnia cōcutit. ce-
rebrū omouet. animū terreat. vniū in dolēis
perturbat omouet & corūpit vt dicit arif.
Si venerit in hora cubacionis autū oia se-
dit. mulieres parturientes sepe abortiri facit
terres altas sepe cōcutit impetu suo et deicit.
arbores altas diruit radicit. & euellit. & frē-
quencius in locis altis qd in humilibus et de-
missis ledere osueuit vt dicit beda. Amfrac-
tuosū & quasi cōbularē sonū facit et aerem
quodā inequali susurro per circuitū cōcutit.
ita qd spaciē strepitus rote vehiculi exprimit
quodāmodo & pretendit vt dicit arif. & talis
circularis sonus accidit forsan ex rotundi-
tate nubiuū in quibus vapor siue ventus qui
causa est tonitruū dissimuliter agitaf. quia
nunc surū. nunc deorsum. nunc ante. nunc
retro per cōsequitū tū nubiuū omouet.

De chouscacione.

Chouscacio scdm arif. cōprehendit
fulgur & fulmen proprie dictam cho-
uscacionē. Nam proprie dicta cho-
uscacio est apparicio subita vaporis subtilis
inflamati euanescentis in aere sine descēsu
ad terrā. Fulgur vero siue fulguratio ē ignis
subtilis. grossior tamen chouscacione ad
terram descendens. qui penetrat herbas et
res molles sicut ponunt philo;ophi vt recit-
tatur in tercio phid. & algar. el.

De fulmine.

Fulmen vero est vapor ignitus com-
pactus et solidus impetuose cadens
maioris vis qd sit fulgur. preautit
em qd tangit penetrat & vrit siue liquefacit
diuidit & leindit & nichil corūitale ei resistit
Et scdm hoc dicit phid. quod fulgurare idem
est qd ferire. quia sicut idem dicit Ex subti-
liozibus partibus elementoz opom^r ex quibus
maior vis penetrandi relinquit. Et ideo ictus
celestis iaculi ab phid. nuncupatur. generatē
autem ex vapore grosso composito ex ottra-
rijis et diuersis eleuato et vehementi calore
ignito et inflammato quā collisione ventoz
et attritu nubiuū impellitur. et quasi lapis
igneus de cōuitate nubiuū deorsū per violē-
ciā ad modū iaculi commouetur. Vnde ful-
mina collisa ad modū lampadis fulgida vi
inflamacionis disceruntur per aera discernū-
tur. Et quā ignee sint nature. tamen per
violenciā motus ottra naturā ignis inferius
descēdere opellunt vt dicit beda. In suo autē
descēsu incendit & vrit. & id dicit fulgur vt
dicit phid. Dentat & fundit. & tūc dicit fulmē

vt dicit idem vbi aut vrit scilicet fumū & fetore
 rem pssimū gignit super loca alta frequen
 dus cadere diuerit in forti estate aut in for
 ti hyeme raro sunt fulguracōes sed in prin
 cipio autumpni & in fine veris vt dicit beda
Obs li. ij. ca. liij. in hyeme et estate raro fi
 unt fulmina quia in hyeme ppter frigus va
 por in aere non gignit In estate vero ppter
 siccitatē & subtilitatē aeris non fit aggrega
 cio vaporis in nubibus sed in autūpno & in
 vere ē aer mobilis & nimbosus & ideo tūc se
 pius fulgurat. Itē ca. liij. dicit idem fulmi
 nū plura genera tribuunt Nam que sicca ve
 niunt non adurūt sed dissipant que humi
 da non vruūt si insuscāt. terciū est qd claz
 vrant qd mixta est nature Nam vinū exhau
 rit in dolijs mtactis vasis aurū et argentū
 liqēt sacculis non abustis Quid aut fit cho
 ruscacio & vñ pueiat diuersi diuersimode
 tradiderūt. Dixit em̄ empēdocles qd chorus
 cacio ē ignis occultatus in nubibz ex radijs
 solis & hoc dicit arif. esse falsū quia si hoc
 esset ex omni nube choruscacio occideret q̄ a
 in omni nube radij solares occultant Anaxa
 goas aut dixit qd choruscacio est ex aere de
 scēdēte in nubē vel ad nubē & se in ea occul
 tante cuius apparicio est choruscacio. et qñ
 ille ignis extinguit in nubibz aq̄ his stridor
 illius extinctionis vocat tonitruū. Alij dixe
 runt choruscacōes ex ventis calidis et siccis
 in nubibus apressis quibus inflāmant et
 adurunt ignis in eis ingrediens est chorus
 cacio cuius splendor prius puenit ad visū q̄
 sonitus ad auditū Alij dixerūt choruscacōes
 non fieri per ignem sed per aque splenden
 tis ymaginacōes que per stellarū de nocte
 illustracōes in nubibz videt Sed dicit arif.
 qd iste sermo error est quia choruscacio de
 die videt sub radijs sol fiat vide de nocte
 Scōm arif. aut vapor aggregatus in nubi
 bus eoz vehemēti collisione attritus ignif
 et fit materia choruscacōis & quia habet ali
 quas ptes terrestres earū grauitate mouet
 Et quia illa choruscacio est vehemētis sub
 tilitatis & non vehemētis inflāmacōis &
 adustiois ideo apparet alba & ideo corpa q̄
 ptingit non incit nec corrumpit. Ducūsq;
 arif. li. ij. methoꝝ Choruscacōis itaq; mot⁹
 subitus est & improuisus subito em̄ apaet
 ab oriente in occidente subito sui est ostēsi
 uis & subito sui occultatiuus. De matrice
 em̄ sua vt dicit greg. in ictu oculi exiit et in
 se subito reuertens suā originē non relinqt.
 Ex sua subita apparicōe aspectus intencū
 est re paullius tūc ois inualliuus per totū

scdm celem appatenciā & opinionē & iudiciū
 visus sui est diffusiuus futuri tonitruū pre
 ambulus & sui aduentus annūciatiuus Si
 pluuia habuerit comitante vtilis est & pro
 ficuus Si vero pluuia caruerit tenellis flori
 bus & fructibus est nociuus vt dicit beda

De aua

Aua est aer leuiter motus & agitat⁹
 est in antibus refrigeriū argentibus
 prebens calozē que q̄to est purior
 tanto delectabilior & sanior est que si fuerit
 temperata et debitas q̄litates t̄pis non exie
 rit maxime vite hominis est ogeua et sani
 tatis cōseruatiua Si vero otario modo se ha
 buerit maxime est nociua quia pestilencie &
 corrupcōis non modice ē inductiua Est aut
 pestilencia aeis corrupcio ex siccitatis & plu
 uiarū distempācia ex meritis hominū cō
 tingens vt dicit ysid. Et dicit pestilencia q̄si
 pestulencia quia totā naturā hominis deā
 bulat & depalcit. Nam corruptis aquis et
 pluuijs in aere quibus spirando & edendo pa
 semur statū corrupimur et diuersis passio
 nibus necessario laceffimur vt patet supra
 in eodē li. vbi de proprietatibus aeris dictū
 est Sed hec dicta iam sufficiant

Explicit liber vndecimus Incipit duode
 cimus de auibus in generali & in speciali

Appedito tractatu de p̄p̄ta
 tibus aeris & eoz que in aere
 gneerant restat dicere aliq̄
 que p̄tinet ad eius deccā
 et cenatū vt in iphis fiat in
 ceteris creaturis dei magna
 lia extollant. Ad cenatū aut aeris p̄tinent
 aues & volatilia vt dic beda Et id aliq̄ pau
 ca adiuuare p̄pi clemencia sunt de hys huic
 o pulculo inferenda non quidē de omnibus
 sed solū de auibus & volatilibus de quibus
 specialit̄ fit mencio in t̄ptu bibliel in glo
 sa. Et hic dicendū est in generali de inde in
 spali & hoc per ordinē alphabeti Aues itaq;
 qñ deūe idest s̄i vi a sūt dicte vt dicit ysid.
 eo qd ipsarū vie non sūt in aere determinate
 et distincte Aues cū motu & agitatione alaz
 diuidunt aetē & incidunt sed statū post vola
 tum aere se claudēte nullū signū sui t̄āst⁹
 delinquit Diant aut volucres quia voli
 tant alis Aues vt dicit ysid. ppter qd & ali
 tes quasi alates idest alis se leuantes a plu
 ribus nominant Dine alis em̄ non volitāt
 s̄i quarū beneficio de terris in aem se non le
 uant Vel ideo auis dicit ales ab alendo q̄a